

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega mesca na celi polji, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v neveljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 10. svečana 1863.

List 5.

I E R N E J,

po Božjim usmiljenji in po milosti apostoljskiga sedeža
škof ljubljanski,

v sim vernim ljubljanske škofije zveličanje
in blagoslov v Gospodu!

Bog me je po svojih vidnih namestnikih na zemlji poklical za škofa v moji domači deželi. Spolnovaje škofove dolžnosti nikoli ne smem pozabiti besedi sv. Pavla: „Pazite na se in na vso čedo, v kateri vas je sv. Duh škofo postavil, vladati cerkev Božjo, ki jo je pridobil s svojo kervjo.“ (Djan. ap. 20, 28).

Škofje svoje oblasti nimajo od ljudi, ampak od sv. Duha; zato tudi njih oblast ni pozemeljska, ki silama gospoduje čez umerljive telesa, ampak je duhovna, ki deli gnade Božje njim, kateri jih hočejo prejemati.

Imenitna in draga je čeda, ki jo škofje pasejo; zakaj kupljena je za predrago ceno. Bog sam je prišel z nebes, in se je večovečil v telesu prečiste Device Marije, in je svojo kri prelil na sv. križu, de si je odkupil to čedo, odkupil pa iz oblasti hudobniga duha in smerti, in de jo je iz teme prestavil v svetlobo, iz sužnosti satanove v svobodo Božjih otrok. Ta draga in imenitna čeda so vsi tisti ljudje, kateri v Sinu Božjiga, našiga Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa, verujejo, in so v njegovim imenu keršeni, in se vdeležujejo sv. zakramentov ko živi udje njegove cerkve.

Ljubi kristijani! iz tega vidite, kolike skerbi je treba škofu za čedo, ki je tako drago odkupljena, ki je poklicana k tako imenitnemu cilju in koncu. Pastirja, kterimu so izročene neumne ovce, ki se danes pasejo, jutri pa zakoljejo in povzijejo, gospodar ostro kaznuje, in ga še celo iz službe dene, če se mu ovca zgubi. Koliko ostrejši odgovor bo mogel dati večnemu Bogu pastir, ako je on kriv, de greši in se vekomej pogubi neumerjoča duša, ki je z Jezusovo kervjo rešena in k večnemu zveličanju poklicana!

Ljubi verni! če to pomislite, lahko umete, kako je treba škofu gledati na vso čedo, katero mu je sv. Duh izročil, de pase z besedo Božjo, s sv. zakramenti in z lepim zgledom, in za katero bo enkrat odgovor dajal pred sodnim stolom Jezusa Kristusa, kjer se bo mogel vsak odgovarjati za vse, kar je delal v svojim življenji ali dobro ali hudo.

Po svoji dolžnosti sim vas pretečeno leto večkrat prosil in opominjal, zdej v tej, zdej v uni cerkvi: Poslušajte glas Božji, dokler je še dan, dokler še

morete delati za zveličanje svoje duše. Ne zakerkujte svojih srec, de vas Gospodov dan kakor tat po noči nepripravljenih ne najde, in de se v svoji slepoti vekomej ne pogubite. Spravite se z Bogom, dokler vam še čas in pomoč k pokori ponuja. — Radi ste poslušali moje prošnje in opominovanja, če pa tudi svojim dušam v prid in zveličanje, to le Bog vé in vi sami. Vaša vest vam je v tem veljavna priča. Izprašujte se po besedah sv. Jakopa: „Bodite delavci besede, in ne samo poslušavci, s čimur bi sami sebe zapeljevali. Kder v postavi ostane, in ni pozabljen poslušavec, ampak delavec: on bo srečen v svojim djanji.“ (Jak. 1, 22, 25.)

Zopet se bliža sveti čas, kateri nas prav posebno opominja, misliti na preveliko revo, v katero nas je grh zakopal, misliti na drago ceno, za katero smo bili rešeni iz zaslužene nesreče, misliti na preimenitni cilj in konec, k kterimu smo vsi poklicani po neskončnim usmiljenji Božjim. Grešniki smo bili vsi od rojstva sem, otroci jeze Božje smo bili po nati; Jezus Kristus, Sin Božji, je za nas terpel, je svojo kri na sv. križu za nas prelil, in je tudi od smerti vstal, de z njegovim zasluženjem vsiga greha očišeni imamo pravico do večniga življenja, imamo mir z Bogom.

Dokler na zemlji živimo, potrebujemo vsak dan telesne hrane, de dobivamo moč opravljati pozemeljsko delo. Ravno tako tudi vsak dan dušne hrane potrebujemo, de si življenje v Bogu ohranimo. Kruh za telesno življenje nam daje zemlja, katero je treba vsako leto vnovič s potnim obrazom obdelovati. Kruh za naše duše nam dohaja z nebes, in ta kruh je Jezus Kristus v svojim nauku in v svojih zakramentih. Tudi tega kruha potrebujemo vse dni svojiga življenja; zato nas cerkveni godovi vsako leto vnovič spominjajo skrivnost našiga odrešenja in našiga poklica k večnemu zveličanju, de se naša dušna moč ponavlja in raste, in de Božja podoba v nas od dne do dne lepši prihaja.

Kako rad bi v lepim postnim času, v kterim se je treba pripravljati za vredno obhajanje Jezusoviga vstajenja, po vsih vaših cerkvah klical: Raztergajte svoje serca, in ne svojih oblačil; spreobrnite se k Gospodu, dokler so še njegove roke razprosterte in pripravljene, vas ko svoje skesane otroke v svojo milost prejeti! — Kako rad bi vas opominjal z močjo sv. Pavla: Išite, kar je gori, kjer je Kristus, sedeč na desnici Božji; hrepenite po tistim, kar je zgorej, ne pa po tem, kar je na zemlji! — Kako rad bi vas prosil z ljubeznijo sv. Janeza: Otroci! ne ljubite ne svetá ne tega, kar je na svetu. Če kdo svet ljubi, ni Božje ljubezni v njem. Kdor stori voljo Božjo, ostane vekomej. — Kako rad bi vam z angeljskimi jeziki govoril in napolnjen z vso močjo sv. Duha, de

bi vas kakor nekdanj Elija budil iz grešnega spanja, ako ste tako nesrečni, de vam je vest oterpnila; de bi vas pokrepčeval z močjo iz visokosti, ako vaše duše serčnost zgubljajo; de bi vas poterdoval v stanovitnosti, ako ste doslej hodili po ozki poti, ktera derži v večno življenje. — To so želje mojiga serca, pa te želje se mi ne morejo spolniti. Le z duham morem pri vas pričujoč biti, s telesam pa ne. V molitvah bom vsak dan vas vse priporočal ujemu, ki je nam vsim Oče, de vsi do konca stanovitni ostanemo v ljubezni Kristusovi po milosti sv. Duha.

Vender pa, ljubi kristjani! niste na zgubi, ce vas tudi sam v prihodnjim postnim času ne morem prositi in spodbudovati v Božjim imenu: de išite nar poprej Božjiga kraljestva in njegove pravice, in vse drugo vam bo priverženo. Sej so zmiram pri vas goreči in pobožni mašniki, moji namestniki, moji sopastirji, ki pasejo čedo Kristusovo, moji sodelavci v Gospodovim vinogradu, ki se trudijo za vaše zveličanje. Tudi od teh vaših duhovnih pastirjev veljajo besede Jezusove: „Kdor vas posluša, mene posluša, in kdor vas zaničuje, mene zaničuje; kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, kateri me je poslal.“ Prosil bom tedaj samo Boga, de svoje duhovne pastirje radi in pobožno poslušate, de si njih besede globoko v serce vtiskujete in vse svoje dela po njih ravnate. Kako srečni boste po tem! Mir Božji bo prebival v vaših sercih in vam bo življenje bolj lajšal in slajšal, kakor ktera koli pozemeljska stvar. Prav govori tedaj sv. Avguštin: „Mir je taka dobrota, de med pozemeljskimi in minljivimi rečmi ne nahajamo nič prjetnisiga, nič bolj zaželeniga, nič boljšiga od miru.“

Kako se bojitě vojske, ktera vam sinove jemlje, hude davke naklada, polje pokončava, huse požiga, sto in sto ljudem srečo podira! Zatorej prosimo Boga v očitnih molitvah, de bi nas rešil kuge, lakote in vojske. Vsak ima raji veselje, kakor žalost; tako tudi vsak mir ljubi; se celo tisti, kateri vojsko začne, to le zato stori, ker zmage pričakuje, de bi po tem slavni mir sklenil. Ni vam treba popisovati, kolika dobrota je mir; le v tem vas je treba podučiti, kakšnega miru išite, in kje morete pravi mir dobiti.

Ko bi bili samo za pozemeljsko življenje vstvarjeni, bi kakor živali le tistiga pokoja iskali, kteriga telo potrebuje, namreč zdravih udov, tečne jedi in dobre pijače, sladkiga spanja in proste hoje po zemlji. So sicer ljudje, ki samo ta telesni pokoj poznajo in samo njega išejo. Pa že iz tega vidimo, de ta telesni pokoj ne more biti ljudem nar veči dobrota, in de bi tudi tega pokoja nihče ne mogel imeti, ko bi vsi ljudje le po tem telesnim pokoji hrepeneli in ga vživati hotli; kdo bi namreč hotel delati? čigavo posestvo, čigavo življenje bi bilo varovano divje sile, ki bi jo delali ljudje, kateri bi le radi dobro jedli in pili in počivali in delati ne hotli? Človek bi se mogel človeka bati in varovati, de bi mu kje ne storil kake škode ino sile; in že ta vedni strah pred sovražnim človekom bi nam življenje grenil, in bi nas ob ves mir in pokoj pripravil. Bili bi kakor čeda ovac, ki jih okoli in okoli zgrabljivi volkovi obdajajo. Telesniga pokoja ljudje ne morejo imeti brez visjiga miru. Je pa tudi le prav malo taci ljudi, kateri so že s tem telesnim pokojem zadovoljni; zakaj veči del ljudje čutijo, de imajo pametno dušo, ki potrebuje imenitniši jedi, kakor je tista jed, s ktero se trohljivo telo nasituje in redi. Duša hrepeni po spoznanju, duša hoče resnico spoznati, duša hoče sprejeti in storiti, kar je prav, kar je dobro, kar je spodobno. Duša more le v ljubezni do tega, kar je dobro, kar je prav in kar je resnično, svoj mir najti; in ta mir je višji

mir, in kdor ima ta mir, je v resnici srečen. Mir s pametjo obdarovane duše je v tem, de resnico spozna in po resnici dela.

Kako pa pride človeška duša k spoznanju resnice? Vsakdanja skušnja nas uči, de sami iz sebe nič ne vemo. Ko bi se otroci od odraslenih ne naučili tistih reči, ki jih za življenje potrebujejo, bi zmiram nevedni otroci ostali, ko bi tudi sto let živeli. Še hujši je pa, kar zadeva ravnanje po spoznani resnici. Marsikdo si mora sam spoznati, de so njegove dela hude, de so vredne graje in kazni; in vender si mora tudi zopet sam spoznati, de nima moči, poboljšati se. S pametjo obdarovana duša, v kateri tema kraljuje in greh gospoduje, ne more praviga miru imeti. Od kod pride tedaj pravi mir za človeka? Kje je učenik, kateri nas resnico uči in naš otemnjeni um razsvetluje? Kje je studenec, iz kteriga naši duši milosti izvirajo, de more storiti kar je prav in dobro? Ljudje si v tem ne morejo pomagati, ker se morajo vsi sami učiti, preden jim je mogoče druge učiti. Slepec ne more slepcu pomagati, de bi spregledal. Če slepec slepca vodi, oba v jamo padeta. Hromi ne more nikogar v hitri hoji vaditi. Torej potrebujemo Božjiga učenika, de smo resnice prepričani, in potrebujemo Božje pomoči, de resnico radi in prostovoljno spolnujemo. Pravi mir, kateri človeško dušo resnično osrečuje, more le z nebes priti. In delivec praviga miru je tudi res z nebes prišel. On je Jezus Kristus, kteriga so že preroki pred njegovim prihodom napovedovali ko poglavarja miru. Ob njegovim rojstvu v hlevu betlehemskim so angeli peli: Mir ljudem na zemlji, ki so svete volje! In preden je šel v terpljenje in bridko smert na križu, reče učencam in po njih vsim prihodnjim vernim: „Mir vam zapustim, svoj mir vam dam.“ In ko se po vstajenji učencem prikaže, jih zopet pozdravi: „Mir vam bodi!“ (Konec nasl.)

Blagoslovila ali žegni matere katoliške Cerkve *).

(Konec.)

Dajanje blagoslova ali žegna.

Dajanje blagoslova je prošnja, de naj bi milostljivi Bog bil dobrotljiv in usmiljen tistim, kterim se blagoslov dá, in de naj Božje varstvo in bramba zmiraj nad njimi ostane. V tem pomenu zamore blagosloviti tudi oče svoje otroke, poglavar svoje podložnike, učnik svoje učence. Še posebno oblast blagoslov deliti pa prejme duhoven v zakramentu mašnikoviga posvečevanja, ko mu škof reče: „Kar boš ti blagoslovil, bodi blagoslovljeno.“ Zavoljo tega so mnogi blagoslovi, ki jih sme in zamore le samo mašnik deliti. Enaki so:

1. Blagoslov s sv. Rešnjim Telesam v monštranci ali ciborji. Ta blagoslov se daje klečeči množici sploh le med slovesno tihoto, ki naj se živa duša ne gane in se vsi ponižno kakor grešniki spoznajo pred nar Svejšim in se ponižno na persi terkajo. Le samo zvonček se glasi, de bolj oddaljena množica vé, kdaj ravno se Narsvetejši povzdigne k blagoslovu, mašnik pa dá molče blagoslov v podobo križa; čimú namreč bi služabnik kej govoril, ko Jezus Kristus sam sveti blagoslov deli? Ob večih slovesnostih mašnik zapoje pri prvem blagoslovu „Tantum ergo“ in pri drugim „Genitori.“ Te besede so začetek pesmi od sv. Reš. Telesa, ktero pevci povzamejo in odstavek do konca izpojejo. — Pri procesii v god sv. Rešnjiga Telesa pa mašnik na glas dá blagoslov s sv. Rešnjim Tele-

*) S pričujočim spisom je sklenjena ta obravnava, ktere konec se je nekoliko preveč odložil. Vred.

sam, rekoč: „Z nebeškim blagoslovom bodi blagoslovljen, obvarovan in ohranjen ta kraj in kateri v njem prebivajo; tudi njive, polja in poljski sad: v imenu Očeta $\dagger$, in Sina, in sv. Duha.“ Odg. „Amen.“ — Sploh znano mora biti, da pri vsakim blagoslovu, še posebno pa kadar je z Narsvetejšim, mora vsako verno koleno se prikloniti in na obeh kolenih kleče blagoslov sprejeti; sram ga bodi človeka, kterimu napuh ne pripusti, da bi se pred svojim Stvarnikom na kolena vergel. Boji in trese naj se pred besedami, ki jih je On govoril, ki žegen daje: „Kdor bo mene pred ljudmi tajil, bom tudi jest njega zatajil pred Očetam, kateri je v nebesih.“ Ko pa pevci med blagoslovom „Sveto“ ali kej družiga pojejo, naj tudi verna množica Jezusa blagoslovljajočiga ponižno moli in počesuje, rekoč, postavim: „Česen in hvaljen bodi sto stotavžentkrat, o Jezus v nar svetejšim Zakramentu! O Jezus, bodi mi usmiljen; o Jezus bodi mi milostljiv; o predobrotljivi Jezus, blagoslovi me in odpusti mi moje grehe!“ Ali pa: „O Jezus, tebi živim; o Jezus, tebi umerjem; o Jezus, tvoj hočem biti živ in mertev.“

2. Blagoslov mašnikov na koncu sv. maše, pridige ali družih duhovnih opravil se daje z besedami: „Blagoslovi vas vsigamogočni Bog, Oče, Sin in s. Duh!“ Blagoslov Bogá vsigamogočniga, Očeta $\dagger$, in Sina, in s. Duha naj pride nad vas in naj vselej nad vami ostane! V tem blagoslovu je tedaj prošnja, da bi Bog vérne tudi zunaj cerkve in na vsih potih ohranil in milostno obvaroval vsiga hudiga na duši in na telesu, — in z veči pobožnostjo ko verni take blagoslove sprejemajo, več dobrot za dušo in za telo od njih dosegajo; bolj ko so skesaniga serca, več majhnih grehov jim je odpušenih, ako so sicer v gnadi Božji.

3. Blagoslov novoposvečeniga mašnika se daje navadno z besedami: Po mojih novoposvečenih duhovskih rokah in po Božjim premilim usmiljenji naj pride nad-te ves nebeški in zemeljski blagoslov, in naj vselej nad teboj ostane: v imenu Očeta $\dagger$, in Sina, in sv. Duha. Amen. Mir bodi s teboj! Ta blagoslov se zato tako visoko ceni, ker se po pravici misli, da blagoslovna molitev taciga, ki je ravnokar tolike gnade od Bogá prejel, mora biti Bogu posebno dopadljiva. Prose žegen novoposvečeniga mašnika človek tudi veselje na znanje daje, da je sv. Cerkev zopet noviga služabnika dobila.

4. Molitve in blagoslov zoper hudo uro. Kadar se huda ura bliža, opominjajo obredne bukve ali ritval ljubljanske škofije, se utegne z manjšim zvonam znamenje dati, da se verno ljudstvo k molitvi opominja, naj bi usmiljeni Bog hudo uro odvernili. Ako se ljudstvo v cerkvi zbere, se molijo litanije vsih svetnikov, v kterih se besede: „Od treska in hudiga vremena — reši nas, o Gospod!“ dvakrat rečejo. Po litanijah in očenašu se moli 147. psalm, v kterim prerok spodbuduje, da naj hvali Jeruzalem (kersanska Cerkev) Boga, ... kteri je njegove otroke blagoslovil; ki dá mir na njegovih mejah in ga z žitami nasituje; ... ki megle razpersuje kakor pepel itd. — V mnogih versticah potem med drugim k Bogu kliče, ki je naša pomoč v imenu Gospodovim, kteri je nebo in zemljo stvaril; — da naj nam pokaže Gospod svoje usmiljenje, in naj nam dá svoj blagor; — da naj nam pomaga Bog, naše Zveličanje, in zavoljo časti Svojiga imena naj nas reši; — da naj reši svoje ljudstvo, in blagoslovi svojo dedino; da naj ne odvzame dobrot tistim, ki v nedolžnosti hodijo itd.

Zdaj nasledva pet kratkih molitvic, v kterih je zapopaden tudi blagoslov zoper hudo uro. Mašnik prosi Boga, da bi od nas odvernili šibe Svoje jeze, ki jih mi za svoje grehe zaslužimo; da bi se razkropile hude ure v oblakih; da bi se škodljivi ognji v oblakih in moč viharjev ter žugajoče hudo vreme tako na dobro obrnilo, da bi zanj Boga hvalili; da bi Gospod Jezus, ki je vetrovam in morju zapovedoval, po tem znamenji sv. križa (mašnik naredi križ) dodelil, da naj bi vsa jeza hude ure odjenjala; da bi Bog, ki nas strahovaje ozdravlja in prizanašaje ohrani, nam dal mirno in pokojno živeti in vedno dar Božje milosti vživati. — Molitve in blagoslov se sklenejo z besedami: Verne duše v vicah naj po Božjim usmiljenji v miru počivajo.“ Odg. „Amen.“

5. K sklepu naj omenim še blagoslova, ki ga mašnik bolniku dá z britko martro po sv. poslednjim olji. Mašnik namreč vzame v roko križec, nad bolnikom dela ž njim znamenje sv. križa in izrekuje naslednje blagoslove: „Naš Gospod Jezus Kristus bodi pri tebi, da te $\dagger$ brani; — bodi v tebi, da te $\dagger$ poživlja; — bodi okrog tebe, da te $\dagger$ obvaruje; — bodi pred teboj, da te $\dagger$ vodi; — bodi za teboj, da te $\dagger$ poterjuje; — bodi nad teboj, da te povsod ohrani in blago- $\dagger$ -slovlja.

V. Sv. Duh naj nad-te pride in nad teboj ostane. Odg. Amen.

V. Prizanese naj ti Gospod vse tvoje napake. Odg. Amen.

V. In ozdravi naj vse tvoje bolehnosti in hira-vosti. Odg. Amen.

V. In otmé naj pogubljenja tvojo dušo. Odg. Amen.

V. In dopolni naj v vsim dobrim tvoje želje, ki sam v Trojici en Bog živi in kraljuje vse večne čase. Amen. Mir bodi s teboj!

Pri tako lepih, visokih in priserčnih blagoslovih in cerkvenih molitvah se ni čuditi, da se tolikim bolnikom tako hitro zboljša, ko sv. poslednje olje prejmejo. Na dušno in telesno zdravje so namerjene tudi sklepne besede pri tem sv. zakramentu, ko duhoven bolniku roko na glavo dene in moli:

Ozdravi naj te Bog Oče, ki te je stvaril v mesu.

Ozdravi naj te Sin, ki je zate terpel na križu.

Ozdravi naj te s. Duh, ki je v te vlit pri s kerstu.

Sveta in hvaljena Trojica, edini Bog, naj svojo milost v speh zdravja na duši in na telesu v tebi pomnoži, in vsiga hudiga naj te reši, in v dobrim vedno ohrani: ki živi in kraljuje vse večne čase. Amen.

Slovinci v Oglej!

Nasi severni bratje, Moravci, obhajajo letos tisočletnico slavijanskih apostelnov sv. Cirila in Metoda na Velehradu, ter vabijo vse Slavijane obiskati in poljubiti zemljo, ktero sta sv. Ciril in Metod z apostolskim blagrom posvetila. Gotovo bode tudi Slovencev veliko romalo na Velehrad; — pa še veliko več jih bode to opustilo samo zavoljo pomanjkanja denarske moči, kakoršna je potrebna za tako dolgo popotvanje. Želeti bi toraj bilo, naj bi naši svetli vikši pastirji za nas Slovence napravili tem podobne slovesnosti kje bolj blizo, jaz mislim v Ogleju.

Zakaj ravno v Ogleju?

1. Zato, ker je Oglej za nas Slovence enake, če ne več vrednosti kot Velehrad za Moravce. V Ogleju bil je sedež našega prvega škofa in slovenskega apostelja, sv. Mohorja, čigar god po Goriškem še vedno z osmino obhajamo. Ravno tukaj, na oglejski svečnik bila je postavljena

leta 63 sveča iz nar čistejšega oska, čigar luč je razprostrala svetlobo sv. vere po vseh slovenskih deželah, od Primorja gori do Drave.

Res da nimamo v Ogleju nijedne cerkvice iz časov sv. Mohorja, ker jih je hunška in longobarska divjačina tako poderla in razsula, da kamen na kamnu ni ostal; — ali je mar pa zavoljo te nezgode Oglej manj spostovanja vreden? Kratko nikar. Zemlja, po kateri so apostolske noge sv. Mohorja hodile, je še, in ta zemlja je sveta; zakaj ona je napojena s kervjo sv. Mohorja, sv. Fortunata, sv. Hilarija, sv. Tacijana, sv. Evfemije, sv. Doroteje, sv. Tekle, sv. Erazme, in družih neštevilnih sv. mučencev in mučenk. Zavoljo tega se hrani, kakor sprčuje Blazič v svoji „Povestnici goriske nadškofije“, še celo v naši stoljnici neka „capsula lignea, in qua reposita est terra imbibita sanguine ss. Martyrum“.

In kdo vé, da ni bil eden ali drugi teh svetnikov celó Slovenec? — Kdor je pazno prebiral spise našega učenega Terstenjaka, se je gotovo prepričal, da v Ogleju in njegovi bližnji okolici so večidel Slovenci prebivali, še prejden se je začelo veseljno ljudsko preseljevanje; kdor pa tega prebiral ni, naj pomisli, da Oglej je slovensko ime. Se vé, da so Rimci, vneti od svoje centralistične strasti, radi prekerševali in iz Ogleja Akvilejo naredili, kot naši nemčavci iz Gorice Görz; al ta kvas rimskega municipalizma ne more našemu terdenju škodovati. Stari Terst (Tergiste) in Videm (Udin) sta nam priči, in dolnja Soča, ki se Zdoba (zdobiti) imenuje, nam je tudi v zagotovilo, da tam so bili Slovenci pred 5. in 6. stoletjem.

Ko so bili leta 452 divji Huni Oglej razdajali, je zbežalo veliko Oglejcev na bližnje lagune in otoke, ter so postavili temelj tisti imenitni soseski, ktera se še danes zove Beneška (Venetia). Tudi mestice Grad in božja pot Barbana sta menda iz one dobe. Zakaj bere se v povestnici oglejske cerkve, da je bil Pavlin, oglejski oćak, od leta 557 do 569, svojo stoljnico v Grad prestavil, naj bi tam, kakor nek lašk povestničar pravi, „zavetje dobil zoper napade divjih narodov“. Iz tega se vidi, da je mogel biti že takrat Grad v precej dobrem stanu, kar je pa tudi lahko bil, ako postavimo njegov začetek v leto 452. Od Barbane pa najdemo zapisano v šematizmu goriske nadškofije, da je svojega duhovnika dobila leta 585, to je tačas, ko je Elija, razkolniški (šizmatični) oćak, v Gradu stoloval. Zdaj vprašam, če so te imena: Venetia, Grad, Barbana, slovenske, od kod so nek prišle? Nove čete slovenske so začele še le leta 551 in 552 v Ilirik dohajati¹⁾, one jih toraj niso donesle, ampak že našle. Da so pa res one imena iz slovenske rude, ni lahko tajiti. Če se tudi ne da spricati, kar Filipović uči, da so namreč Veneti oni isti slovjeni *Ένέτοι*, kateri so se v trojanski vojski²⁾ bojevali zoper Gerke; vendar ostaja soglasje med Veneti in Venedi, Vendi. Prestaro slovensko pisanje se je zvalo „Wendarunir“³⁾. Ime Grad je čisto in samo slovenskega kova kot Gradiška. Tudi ime Barbana, dasiravno poznejše dobe, utegne biti še slovensko; zakaj po slovenskem delu goriske grofije imamo dosti selskih imen s končnico „ana“, n. pr., Borjana, Biljana, Medana, Flejana, Kozana, Kožbana, in v slovenskih berdih imamo celó podružnico „B. M. D. v Barbani“. — Smem toraj terditi, da oglejski beguni, ki so tem imenom (Venetia, Grad, Barbana) začetek dali, niso bili v svoji večini družega naroda, kot le slovenskega (vendskega). Če so pa bivali v Ogleju Slovenci že pred dohodom novih trum, je gotovo, da so bili od začetka, toraj tudi ob času sv. Mohora in unih svetnikov in svetnic. Še več, morda, ravno slovenska pohlevnost je bila vzrok, da je sv. Hieronim, ki je konec 4. stoletja nekaj časa v tem mestu prebival, tako visoko pohvalil oglejsko cerkev, ime-

noval jo je namreč „zbirališče in prepevališče angeljev in prebivališče svetnikov“.

2. Zato, ker v Ogleju imamo prav prostorno cerkev, kakoršne je za velike svečanosti treba. Ni sicer posvečena sv. Mohorju, vendar stoji na zemlji, ktero je kri sv. Mohorja in njegovih posnemovavcev posvetila. In njena starodavnost — bila je posvečena po očaku Popu mesca julija 1031 — jo dela dovolj čestitljivo.

3. Zato, ker sta sv. Ciril in Metod gotovo skoz Oglej, popotvala in tam maševala.

Na poklic najvišjega pastirja, rimskega papeža Nikolaja, se podasta Ciril in Metod iz Moravije proti Rimu. Vzela sta sabo kosti sv. Klemenca, in nekoliko svojih učencev, ktere sta štela vredne škofovske palice,⁴⁾ sama sebe sta se štela preslaba. Na tej poti dojdeta k panonskemu knezu Kocelu, kateri ju prav spoštljivo sprejme ter jima še nekaj mladencev za nauk izroci.⁵⁾ Od „kneza blatenska“ — tako imenuje Hraber Kocela, čigar stoljni grad je bil panonski Moissburg pri blatnem jezeru — romala sta naprej proti Rimu. Ta pot nam sicer ni dalje popisana, le to edino — in to je za moje terdenje dovolj — beremo v „Življ. sv. Konst.“ da sta namreč naša popotnika skoz Benetke šla, in tam veliko prepira imela zavoljo slovensčine. „V Venetii že“ — tako govori navedena knjiga gl. XVI. — „bivšu jemu sšbraše se naně vzdvigoše trijezičnuju jeres.“ To nasprotovanje v Benedkah je učenega Cirila tako vžalilo, da je še na smertni postelji molil, da naj bi Bog ponižal trojezično stranko (jeres). Zdaj vprašam jaz: Če sta že Ciril in Metod z množico svojih učencev od Kocela v Benetke prišla, kod sta nek romala, ako ne po cesti, ktero so bili Rimljani že zdavno čez Kranjsko in Goriško v Oglej in iz Ogleja naprej speljali? Po tej cesti jima je bila pot nar krajši, in solnograjskih nasprotnikov se jima tudi ni bilo bati; zakaj oglejski oćaki, kateri so po teh pokrajinah pastirovali, niso jima nikoli ukljuboivali. Kod pač bi jima bila prijetnejša pot, kakor skoz deželo tistega naroda, čigar jezik sta tako dobro znala, spoštovala, ljubila, zagovarjala? Kdor neče razumu sile delati, mora priznati, da sta sv. Ciril in Metod (če tudi čez Mokronog popotvaje, vendar tudi) skoz Gorico in Oglej romala.

Da sta se v teh mestih tud kak dan pomudila in sv. mašo pela, je več ko verjetno. Oglej s svojim duhovništvom jima je bila pač reč imenitnejša, kot da bi smela le mimo iti. Tam sta gotovo počivala kako noč. Da je življenjepisec sv. Konstantina le Venetio zapisal, Ogleja pa ne imenoval, izhaja od tod, ker ni imel namena, popisati celega popotvanja, ampak le bolj njuno kopernenje za svojim uzorom, njuno prizadevanje za blagor slovenskega naroda in jezika. Ova stranka (jeres) je bila vzrok, da je življenjepisec Venetio imenoval, sicer bi jo bil zamočlal kot je Oglej. Da pa v Ogleju tacega prepira bilo ni kot v Venetii, izhaja spet od tod, ker sta v Ogleju imela opraviti večidel s Slovenci, katerih je bila v začetku 7. stoletja tolika sila prilomastila v frijulsko planjavo, da so se jih že v Rimu bali⁶⁾. Venetia pa je bila preblizo italjanski sapi, kot da bi si bila mogla ohraniti prvotni značaj; potalijančila se je in vzdignila je trojezično stranko, ktera je terdila, da samo trije jeziki, semitiški, gerski in latinski, se smejo pri cerkvenih obredih rabiti, slovenski pa nikakor ne.

Zdaj vprašam, kaj brani, da se z 18stoletnico sv. Mohorja ne združi tudi 10stoletnica sv. Cirila in Metoda, ter zajedno v Ogleju obhaja? Morda Jarenina? Da bi bil kdaj Metod v Jarenini maševal, je le mogoče; da sta pa sv.

¹⁾ Translatio c. 8. „Duxerunt etiam secum aliquos de discipulis suis, quos dignos esse ad episcopatus honorem recipiendum censebant.“ ²⁾ Življ. sv. Konst. gl. XV.: „и въѣда до нѣти десѣть оученикъ оучити се имъ.“ ³⁾ Papež Gregor Veliki (apud Mansi Coll. tom. X. p. 231.) piše: „Et quidem de Sclavorum gente conturbor, qui per Istriae aditum jam Italiam intrare coeperunt.“

— Leta 496 so pomagali Slovenci Agilulfu pri Kremoni. Paul. diac. IV. 41.

⁴⁾ Procop. de bello goth. III, 38. ⁵⁾ Iliada II, 852; Livius I, 1. ⁶⁾ Dr. Fr. Rački „Pismo slov.“ str. 25.

Ciril in Metod v Ogleju maševala, je več kot mogoče, je skor zgodovinska resnica. Res da je spadala Jarenina v okrožje Metodove sredomestnije, vendar upam, da ne bode razžaljena po mojem nasvetu; sej mi Slovenci ne mislimo obhajati tisočletnice zavoljo spadanja pod Metodovo sredomestnijo, ampak zavoljo nekaj imenitnejšega, in to je, α) v zahvalo, da sta sv. Ciril in Metod velik del Slovanov obvarovala razkolniške pogube, ktera je bila že do jadranskega morja svoje oklepe razpela, β) v zahvalo da sta nam slovenščino posadila na slavni prestol cerkovnega jezika. To je bila borba in zmaga, da ji ednake ni v zgodovini! Gledé na to pa nimamo mi Primorci nič manjši dolžnosti, proslaviti god sv. Cirila in Metoda, kot drugi Slovenci, in morda še večji, zakaj sv. Metod, vernivši se iz Rima proti Panonii, je več časa v Primorju bil¹⁾ in morda tudi misijonaril.

Vse kaže tedaj, da Slovenci imajo v Primorju obhajati 18sto- in 10stoletnico svojih ss. apostelnov in sicer v pre-slavnem Ogleju, kateri je že sam na sebi podoben misijonarju, oznanjujočemu pomenljive besede: „Sic transit gloria mundi“ — svetna slava se kot senca zgubi. —

Svetovati, kako in kaj naj bi se vse napravilo, ni moj namen, še dve želji vendar pridenem:

1. Naj bi, kakor Moravcem, tudi nam Slovincem bilo dovoljeno, da bi god ss. Cirila in Metoda namesto 9. marca še le 5. julija praznovali in pa z osmino.

2. Naj bi bil v Ogleju slovensk misijon s slovensko peto mašo²⁾ vsaki dan od 5. do 12. julija, naprej do 19. julija naj bi pa Lahi sv. Mohorja počestili, ako bi se jim zljubilo.

Maševati z glagolitico bi nam vtegnili naprošeni duhovniki iz kerške (Veglia) podškofije. Če je treba, naj se tudi sv. Oča papež za dovoljenje poprosi. Nadjamo se, da bodo Pij IX., ki tako radi Bulgarom slovenske obrede pripuščajo, tudi našim Kerčanom dovolili, zunaj svoje škofije glagolitico rabiti. Nadjamo se dalje, da ne bode prišel kak lašk „zelus“ in branil Slovincem v furlansko cerkev romati; sej hodijo tudi Furlanci na slovensko sv. Goro, ter pojeje po cerkvi, da se vse trese in razlega. Izpod Čanina. A. Ž.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Mil. škof so dobili iz Rima privoljenje za cerkveno obhajanje štiristoletnice, odkar je ustanovljena Ljubljanska škofija. Vravna, kako naj se ta slovesnost po škofiji obhaja, je v posvetvanji, kakor se sliši, in pravijo, de bi se vtegnil mesec majnik za toodločiti.

Iz Ljubljane. Po poslednjem bratovskem opraviu sv. Rešnjiga Telesa v nunski cerkvi je neznan dobrotnik gosp. vodju dr. Henr. Pavkerju poslal v pismu 100 gold. denara v prid bratovšine za vedno česenje sv. Reš. Telesa in v pomoč ubozih cerkev. Za ta velikoserčni dar gosp. vodja in drugi udje preblagega dobrotnika serčno zahvalijo po Zg. Danici, ker sicer ne vedo samega iskati, da bi mu dolžno hvalo izrekli, in želé tudi, naj bi dobra roka posnemavcev našla.

Iz Ljubljane. Japonski ss. spričevavci so Ljubljano in vso deželo na okrog silno razveselili, pa tudi s svojimi križi satanu in njegovemu Pustu rano vsekali, ki ga bo zanesljivo precej dolgo skelela. Slovesnost namreč, ki se je silno lepo, častitljivo in veličansko opravljala vse tri dni po Svečnici, je bila prav kakor misijon, in opravila tako vesele in mične, de ljudje, ki so prišli z dežele, kar niso mogli domú; kateri so mogli, so ves čas tukaj ostali. Po

¹⁾ De Conv. Carant. „Supervenit quidam Sclauus ab Histrie et Dalmatie partibus, nomine Methodius, qui advenit sclauinicas literas et sclauice celebravit divinum officium.“ — Tadašnja Dalmacija je bila zlo večji, kot današnja, segala je večkrat do Panonije. ²⁾ Kdo vé, da bi se pri takovi svečanosti ne vrgala tista kristjanska navdušenost, ktera je v stanu tako slavnim možem, kot so ss. Mohor, Ciril in Metod, vreden spominek postaviti? jaz mislim veličasten tempelj, o kojem sem sročil besedo v 2. listu Zg. Danice.

vseh ljubljanskih cerkvah in po bližnjih duhovnijah se je veliko veliko spovedovalo, zlasti pa v frančiškanski cerkvi, kjer je tudi nekaj zunanjih duhovnov pomagalo. Ne bomo preveč rekli, kakor se pri neki meri misli, de 8--9000 ljudi je bilo to dni pri sv. Obhajilu. Bili so pa tudi gospod frančiškanski prednik, prečast. O. Salvator, vse vravnali in napravili, kar koli je moglo to lepo opravilo in njegovo duhovno korist zviksati. Na velikem altarji je bila velika po žl. gosp. Goldensteinu nalaš za to slovesnost zmalana podoba 23 križanih svetnikov iz 1. in 3. reda sv. Frančiška, ob straneh 10 velikih angelov, in ob altarji in nekoliko spredej so bili postavljeni 4 velikanski svečniki kakor pili ali piramide s 100 svečami, ki so se posebno lepo podali itd.

Cerkev je bila pri vseh opravih ne le polna, ampak mora se reči, popolnoma natlačena. Zjutranje cerkvene govore so opravljali šenklaški gg. kaplani: Köstl, Heidrih in Urh, ki so s prav primerno vbranimi misijonskimi tva-rinami ljudi k pokori ravnali. Drugi govori so obravnavali nekaj zgodbe ss. 23. spričevavcov, nekaj pa druge snovine, namreč: preč. O. Salezij so v vvodnem govoru na Svečnico popoldne razlagali mučenstvo svetnikov, drugi dan pa njih čudeže in prečudno velike slovesnosti o njih posvečevanju v Rimu; preč. gosp. korar Pavšler so govorili od kersanske serčnosti in stanovitosti; gosp. korar dr. Jan. Zlatoust Pogačar so živo razložili zgodovino japonskega kersanstva od njegovega začetka do zatertja; drug pridigar je po-jasnoval veliko kopernenje japonskih kristjanov in zlasti 23 križanih po križu in svetem Sionu v posameznih zgledih z ozirom na sedanji čas in na korist 3. reda sv. Frančiška. V četrtek, 5. t. m., popoldne ob 9 so pa mil. knez škof v poldrugo uro dolgem govoru prav jasno, razložno in z glo-boko prepričavnostjo razlagali gnjusobo in neumnost na-puha, zlasti kako se je razodevala ta nespamet v nekdanjem in sedanjem neverstvu in malikovavstvu, ki je pa z ravno nasprotnim nar večim ponizanjem, s križem, mogla pre-magana biti; potlej v 2. delu pa govorili od milosti. Milostni knez so bili vse dni po dvakrat pričujoči pri cerkvenih opra-vilih — nekaj slovesno pred altarjem, nekaj pa tako na koru. Prečast. gosp. korar J. Volc so popoldne k sklepu govorili, kako se mora veri očitno pričevanje dajati z be-sedo in djanjem. Pontifikalne maše so imeli mil. škof in prečast. gg. prošta Kos in dr. Jare; večernice o popoldneh pa prečast. gg. korarji dr. Jare, Novak in Kos. Gg. bogo-slovski pevci so tudi o ti priliki vse dni s svojim prelepim petjem med slovesno glasbo duhovne opravila povzdigovali; pa tudi dobro izurjeni samostanski pevci in mladenči so zjutraj pri opravih in sicer čez dan s prijaznimi posmimi množice k pobožnosti povzdigovali.

Prav veselo in srečno se je ta imenitna slovesnost do- končala, in brezštevila serc je razveselila. Bog daj obilnega in stanovitnega sadu! Poslednji dan, to je v četrtek, je bilo v samostanu prijazno pogostovanje, pri katerem so se glasile napitnice sv. Očetu papežu Piju IX., ki so japonske spričevavce slovesno med svetnike pristeli. — mil. škofu, ki so slovesnost povzdignili, — gospodom, ki so te dni pomagali itd.

Desiravno pa se je veliko občinstva te prelepe slovesnosti vdeležilo, ki jo bodo pomnili vse svoje žive dni, in so ss. zakramente z odpustki vred prejeli; jih vendar tudi veliko ni moglo tega doseči. Takim zamoremo v njih to-lazilo povedati, de bodo k temu še imeli priložnost, ker enake pobožnosti se bodo obhajale v kratkem še po družih frančiškanskih samostanih, v Kamniku (po Veliki noči), v Brezicah itd. Upati je, de bodo take reči poprej povsod naznanili, de ljudstvo zvé, ker na tem je dosti ležeče. Za- nesljivo je namreč, ko bi bilo v Ljubljani to opravilo še celih osem dni terpeto, bi bilo zmiraj dosti ljudi.

Naj pristavimo tukaj še lepo pesem, ki so jo prečast. gosp. fajmoster Blaž Potočnik zložili in so jo samostanski pevci te dni peli:

Svetim marternikom Petru Baptistu in tovaršem.

Vredni Očeta Franciška sinovi!

Naše naj petje Vam slavo glasi,
Slavijo daljni Japonski bregovi
Vašo prelito za Jezusa kri.

Peter Baptista in trumica tvoja!

V slavo nebeško povzdignjeni ste;
Toraj Vam Cerkev v čast Vašiga boja
Slavo, ččenje in hvalo daje.

Ti si sovražnim mir Božji donášal,
Divjim narodom luč vere delil;
Sreča, k' jih mah je divjote obrašal.
Čistil, umival, jim duše zlahtnil.

Kristusu cerkve, altarje postavljaj,
Čedo zgubljeno oteval iz rev;
Sušne peklá si iz sužnosti spravljaj,
Vodil ovčice si v Jezusov hlév.

Toraj je jeza peklena se vnela,
Satan nad Tebe in Tvoje divjá,
Zgrabijo Tebe nevernih kardela,
Tvojih tovaršev še dvajset in dva.

Ječo in martre veselo terpeli
Zvesti vojšaki za vero serčno,
Kakor je Jezus, na križih viseli.
Vlažili zemljo z nedolžno kervjo.

Cerkve vas Jezusova povikšuje,
Hvalo in prošnje pošilja do vas;
Praznike slavne v čast vašo praznuje;
Zvesti vojšaki, prosite za nas!

Cerkve branite nevere viharja,
Kteri zdaj buta sovražno na njo;
Varvajte skušan'ga cerkve vladarja,
Zmagali Vi ste, tud zmagal On bo.

Na Dunaji, kakor po drugem keršanskem svetu, obhajajo slovesnosti na čast japonskim mučnikom, in sicer v cerkvi č. gg. oo. jezuitov, ki je v ta namen prezalo olepšana. Veselje mora navdajati pravoverne sereca, da sveta Cerkev obhaja ravno zdaj zmagovite svetičnosti, ko jo njeni nasprotniki od vseh strani napadajo z vsakterim orožjem. Da nekteri v svoji puhli premodrosti pripovedujejo, da so slavni svetniki terpeli zato, ker so bili politični hudodelci, da jih je tedaj gosposka obsodila, temu se ni čuditi, saj taki ljudje ne vedo, kaj je katoliška Cerkev, tudi ne, kaj so katoličanje. Saj je vendar znano, da je nekdo izmed učenih v Evropi celó dokazoval: da Kristus ni od smerti vstal!! — Smejati se mora takemu dokazu ves svet, ker je že nad 18 sto let vsi neskončnosti znano, kar hoče močitelj novega časa tajiti. Toda naj delajo nekatoličanje kar hočejo, ko bi le vsaj katoličanje vsi vredni bili svojega imena. Posebno slabo znamenje sedanjih dni je to, da so le preobitnokrat ljudje katoliškega imena ne le mlačni, ampak celó izdajavei svoje matere. Sramota, ki se je menda nobeno verstvo ne vkriči, lastna je katoličanstvu, namreč, da zabavlja zoper svojo lastno vero, zoper naprave katoliške Cerkve, zoper njene duhovne itd. *) Samo po sebi se vé, da to ni sploh tako, da je pa velikrat res, in da je ta napaka le preveč razširjena med takimi ljudmi, ki so se nekoliko naserkali sladkosti tako imenovane „omike“, pri tem pa zgubili prave pomene o katoliški veri. Zato bi bilo goreče želeto, da bi možje, in sploh vsi taki ljudje, — ki nimajo v tej zadevi pravega prepričanja v serecu, ali ga pa iz kakoršnega koli namena nočejo imeti, pa so vendar po

imenu katoličanje: — ne delali sami sebi in svojim sovornikom sramote, s tem, da obrekujejo in psujejo verstvo, v katerem živé. Da se začne tako ravnati, gotovo želi vsaki pravi katoličan!

Iskren katoličan!

Odkoderje. Nedavno je bil premožen in bogaboječ mož, ki ni imel svojih otrok. Vidi pa v svojem selu ubogo vdovo s tremi dečki, katerih vedenje mu je zlo všeč; — zaveže se torej radovoljno pred tremi pričami, da imel jih bo vedno za svoje. Kmaló po tej obljubi jih vzame v svojo hišo. Al glej! dokler si sami pomagati niso mogli, so ga vse ubogali, karkoli jim je ukazal; tode le za kaj časa. Začeli so mu v malo letih vse vprek kljubovati, tako de so možu vedno žalost na žalost nakladali. Drugi ljudje in bogoljubni mož so mislili, gotovo to so norci; toraj moža očetova skerb žene, ter pošlje po izurjenega zdravnika. Ko pa zdravnik vse tri hudobneže poskusi, ne najde v njih druge skaze, kakor le hudobijo. Tedaj zdravnik reče možu: „Vaši trije dečaki so le preveč brez strahú, in preobitno so nasiteni; zatega voljo mislite, de so zmešani. Zdravilo pa jim svetujem tole: Kadar bodo noreli, al nespodobnosti rajali, dajte jim po primeri leskovke, in tudi na jedi jim pritergajte.“ — Mož reče: Vse to sim že skusil, pa zastonj. Leskovko sim vzdignil, de jih hočem strahovati, al poglejte! oni vzdigajo svoje pesti nad mene, in ako bi jim ubežal ne bil, bili bi me gotovo ubili. —

Al se ne godi tudi današnje dni enaka? Popisovavec v prednjem listu „Zg. Dan.“ želi modrega sveta zoper hudobijo sedanjega časa; — rečem pa, de to je težavno, ker to je oster meč in kervava kazen za naše grehe, — in obrnem se drugam in vidim, de skušnjave so to za nas velike, ker kristjanov je veliko, al vere je pomanjkanje: kjer pa vere ni, veste, de tudi upanja ne more biti, še manj pa ljubezni. — In zdaj vas vprašam: Kdo more vero obuditi, upanje utrditi, in ljubezen vneti? al bo palica, al prisiljen post k temu pomagal, de bi se razuzdanost zatlerla? Rečem z modrim: Kadar bodo Gospodu človekove pota dopadle, bo on tudi njegove sovražnike k miru obrnil. (Prip. 16, 7.) Pripomoček koristen bi bil: Kazni naj bi se povikšale. Vseh deset zapoved je dal Bog, tudi pri vsih je bilo germenje strašno, ter je Bog tako svojo pravično jezo razodel nad nepokornimi; in al bi ne bilo torej prav, de bi tudi človeška pravica prestopke zapoved Božjih po primeri kaznovala? — zdaj pa je vse brez strahú, nečistnik s svojo groznostjo še baha, „ej, saj nisim nobeniga ubil!“ Dam vam pa dva duhovna pripomočka, namreč:

1. Duhovni! dergnite s svojo besedo malopridne brez strahú, kakor se dergnejo zmerznjenci z oštrim suknom; — morebiti jim kje vero obudite, de okrevajo saj Bogu je vse mogoče.

2. Cerkveni očetje! vsi ti zgubljeni so vaši duhovni sinovi; svet dober bo tedaj ta: naredite, de se bodo ob nedeljah in zapovedanih praznikih kake molite za nje očitno opravljale. Tako združeni bodete molili skupno z njih starši, brati, in tudi oni malopridni bodo vpričo. Imejte pa vero, de bote ložej uslišani po besedah: „Karkoli bote v molitvi prosili, bodete prejeli, ako bote verovali. (Mat. 21, 22.)

T.

V Mariboru so bili 2. t. m. novi knez in škof mil. gospod Jakop Maksimilijan Stepišnik z velikimi slovesnostmi vmesteni.

Iz Mariborske okolice. (Dalje.) Sej vender ne bo nikdo zameril, ako tukaj nekaj omenim o svetih misijonih? Kaj je krivo, da se pri nas misijoni tako malo čislajo? Znano je, kako se po naših krajih različni redovniki potijo na težavnem misijonskem delu; in da je po nekih škofijah celo malo duhovnij, kjer ne bi stal misijonski križ, v znamenje, da so se tamkaj oznanovale večne resnice v resnobnih misijonskih pridigah. Prehodi pa vso Slovenijo; kako malo takovih križev boš našel! Rajni gospod knez in škof Anton Martin, so si pridobili odpu-

*) Ravno iz tega pa, da Cerkve taki in toliki domači in tuji červi spodjesti ne morejo, da pri tolikih napadih od učenih in ne- učenih, od visokih in nizkih stoji tolikanj čistitljiva in zmagovita, ravno to spricuje, da je katoliška Cerkev res delo Božje, da je zidana na skali, ki je vrata peklenške ne bodo zmagale. In ravno to, da jo vse sovraži, kar je piškavega in zanikarnega po svojim življenji, t. j., kar je satanove stranke: ravno to je zopet znamenje, da je Cerkev Božja; zakaj ko bi bila satanova, bi satanovci z njo potegnili. Vr.

stikov iz Rima, in so radi šli s svojimi duhovniki na ljudske misijone. Tri leta so med nami prebivali, in koliko misijonov so obhajali! Razve mestnega na svoje lastne stroške, prav za prav nobenega ne. Je pač velika škoda! Koliko lepih naukov bi bilo naše ljudstvo od njih čulo! Zdaj pa že spijo v hladnem krilu matere zemlje. Ne daj Bog, da bi zaspali z njimi vred tudi misijoni med Slovenci! O dosti dosti dobrega bi vtegnoli med narodom storiti, kateri jih je bolj potreben kot mi mislimo. Ima sicer slovensko ljudstvo lepe čednosti, pa tudi svoje gerde pregrehe; ne žmerimo toraj pred njimi, in ne bodimo podobni tistim preprokom stare zaveze, ki so svoj pot klicali „pax, pax!“ mir, mir! in vender ni bilo miru ne z Bogom, ne samimi seboj, ne z bližnjim. — Njiva, še tako skerbno in dobro obdelana, še rada ljuliko rodi; in tudi nar boljsega železa se ruja loti; tako se tudi godi s človečjem sercom. Če ravno slovensko ljudstvo pridne, za Božjo čast vnete duhovne ima, ki zvesto skerbé za njegove dušne potrebe; vender misijoni za njega ne bodo brez velike koristi.

Navadni, še tako dober govornik, ne bo pri terdovratnih grešnikih včasih dolge leta toliko opravil, kolikor misijonar v nekaterih dneh. Vzrok je, ker domači duhoven samo vsaki praznik na prižnico pride; ako je tedaj ravno s katero pridigo grešniku serce ogrel, ga ni spreobrnul, ker za spoved ni hitro priložnosti, in celih sedem dni mine, preden grešnik drugič pridigarja čuje. Tačas se mu je serce ohladilo, grešna priložnost ponovila, dobri sklep obnemogel, in k temu še pridiga duhoven od čisto kaj drugega; tako utegne ostati grešnik cele leta v navadnem grešnem spanji, ako ravno je resnično sklenil, da hoče težko grešno butaro odvreči. — Kadar pa misijonarji začnejo pridigovati, tistokrat gre eno za drugim, dokler se grešnik ne vda. Kakor žareče železo celo lahko v vsako podobo vkuješ, tako mehki so večidel pri misijonih grešniki, da z njimi lahko storiš, kar želiš; in ker imajo „copiam confessoriorum“, priložnost za spoved, je spreobrnjenje v nekaterih dneh dognano. K temu pa še pride posebna milost Božja, ktera o misijonskem času iz nebes na terdovratne serca rosi.

Ko se judje iz babilonske sužnosti v obljubljeno deželo vernejo, in si tempel v novič sozidajo; idejo svetega ognja iskat, kterege so njih prededi v neki studenec brez vode skrili, pred kakor so bili v sužnost odpeljani. Ali mesti ognja najdejo debelo blato. Na to zapové prerok Nehemija blato pograbit, ga na altar djati, in derv zverha. Ko solnce obsija, se tisto blato vžge, in naredi se velik ogin, tako da so se vsi čudili. Ravno to se tudi rado misijonarjem godi, kadar v kako duhovnijo pridejo, da tam ne najdejo svetega ognja Božje ljubezni, ampak dovolj gešnega blata. Ali ko začnejo pridigovati, in se po njih lepem nauku prijazno solnce Božje milosti prikaže, še tako merzle in blatne serca vžge ogenj ljubezni Božje, da se je res čuditi. Nemšk kmet je pred malo leti o misijonskem času vsem domačem oistro prepovedal hoditi k misijonskim pridigam. Al drugekrat tako pokorni podložni ga zdaj ne ubogajo, temveč po doveršenem potrebnem delu se mu vsi v cerkev skrijejo. In ker je tudi od sosedovih vse v cerkvi, se mu zdi, kakor da bi bilo po duhovni vse pomerlo; od samega dolgega časa gre tudi on gledat, kaj da se v cerkvi godi. In glej! že prva pridiga ga tako zaseneti, da drugi den celo zgojdej vstane, in se hitro v cerkev podá, ter še le zvečer celo teš domu pride. Je pa tudi v tistem misijonu dolgo spoved opravil, in njegovo pozneje življenje kaže, da je sv. misijon v njem vžgal ogenj Božje ljubezni. (K. nasl.)

Razgled po keršanskim svetu.

Novi škof v Šibeniku v Dalmaciji je izvoljen po Nj. veličanstvu prečast. gosp. Jan. Zofron. nadduhoven koleg. kapitelna v Korčuli.

Tirolski deželni zbor je zopet poprijel pošteno prizadevanje te zveste katoliške dežele, tega avstrijskega biserja za ohranjenje verske edinosti. 28. u. m. je briksen-ski knez in škof podal nasvet, da naj se na Tirolskem ne smé napravljati nobena nekatoliška srenja ali podružnica protestanske vere itd. Po nasvetu se ima Nj. veličanstvo prositi, da naj zavolj posebnih okolišin in po splošnih željah te dežele dovolijo zadevno spremembo v c. k. patentu 8. mal. serp. 1861. Časniki, zlasti „Presse“, so vzdignili kakor črni vranovi svoj „krak krak“ zoper to pravično željo. „Blätter a. Tir.“ pa pravijo: Pač težko mora deti domoljubu, da Tirolsko, ki je v teku stoletij in zlasti po silnih prevernitvah novejših časov skorej vse svoje privilegije zgubilo, se mora zdaj bojevati še za svoje nar. dražje dobro, ki so ga dosihdob pobožni vladarji skerbno varovali, in da se ta boj še celo krivičin imenuje. „Presse“, temu kravjemu zvoncu na Dunaji, je vse „intolerant“, kar je še kaj katoliško, in Tirolsko za Španjolskim in Portugalskim ji je nar. bolj „intolerant.“

Nove naprave na Rimskem so dale časnikarjem dosti opraviti in vedli so se, kakor da bi bili sv. Oče k temu prisiljeni, da bi „liberalci“ mogli reči: „Non possumus“ je omagal! Pa to se časnikarjem le dozdeva, ker sv. Oče so sami odmenili, da se bode volilo srenjsko namestovavstvo in izvoljeni bodo volili okrožne svetovavce, in iz tih se bodo jemali družniki davkovskega nasvetovavstva. Tako bode tedaj res nekako ljuško zastopništvo ali namestovavstvo v davkovskih rečeh, ktero pa bo še le nastopilo, kadar se bodo ugrabljene okrajine sv. Očetu zopet povernile. Čemu namreč zdaj „finančno konsulto“, ko se nar. veči del stroškov zmaguje z darovi za sv. Očeta. Vidi se tedaj, da sv. Oče popolnoma samosvojno delajo. Tudi zastran administrativnih reči so pri volji storiti, kar se da, rekli so pa vkljub silnemu tisanju po prenapredbah ali reformah: „Po mnozih straneh naših okolišin svet ne pozná in zgodilo se je, da so nas s silo za kako prenapredbo nadlegali, ki jo že leta in leta imamo.“ —

V Rimu je zbor ss. obredov 23. grud. 1862 pričel pobleževanje častite sestre Ane Marije Tajgi, to je, da naj se med blažene, zveličane prišteje ta pobožna oseba iz 3. reda sv. Trojice, rojena l. 1769. Oče Ludovik in mati Marija sta hčerko prav pobožno zredila in jo l. 1790 Dominiku Tajgi, strežniku kneza Chigi-a v zakon dala. Imela pa je prenasati vse križe, ki se zamorejo nameriti v zakonskem življenji: revsino, skerb za obilno deržino, butaro za Božji strah pri otrocih, ki je skorej le njo samo tišala, — pa spet pritežnost, ohraniti hišni mir med starši, svojim možem in tašo, ki so bili vsi prav navtisljivi. Po drugi strani je pa tudi tako popolnoma po Božji volji in njegovini navdajanji živela, da ni le svojih dolžnost kakor hišna mati čisto in natanko spolnovala, temveč se ji je vse čudilo zavolj njene posebne ljubezni do bližnjega, in pa da je bila vedno v duhu zbrana in z Bogom sklenjena. Umerla je l. 1837.

Drugo prištevanje med zveličane se je 16. u. m. sprožilo v Torinu, v tem mestu pohujševanja in sedežu Cerkvi sovražne vlade. Tamkaj je bil pred 35 leti slavn korar Jožef Kotolengo pričel svoje prečudno delo ljubezni do bližnjega, imenovano: „Hišica Božje previdnosti (la casa della Providenza)“ za ubožne, bolne in take, ki si ne morejo pomagati, desiravno je bil sam revež. Njegovo nepretresljivo, prečudno zaupanje v previdnost Božjo je bilo tako opravičevano, da se je očitno vidila roka Božja v tem delu. Vselej je našel usmiljenja in pomoči za svoje ubožne; dostikrat je bilo viditi prazno njegovo upanje, ko poslednji trenutek, velikrat od čleč, milošinja pride. Nikogar ni nadlegal, pri nikomur ni heracil, ampak je le ponudene darove hvaležno sprejemal. Njegova hišica za ubožne se je pa vedno razširjala, in do zdaj, ko še zmira, jih je sprejela že čez 30.000. Neki francosk pisavec jo je po

pravici imenoval „enciklopedijo ljubezni do bližnjiga.“ Pervi zbor za poblaženje tega služabnika Božjega je bil ravno v „hišici Previdnosti;“ bili so pričujoči tudi 3 škofje.

Po vsem Poljskem, pravijo naznanila, se vojskujejo uporniki v malih kerdelih po Mieroslavskovo l. 1848, kateri je neki samondi in posamezni vodji so veči del gojenci nekdanje poljske vojne učilnice v Genvi, ki je Rusija ob svojem času tišala, da naj se odpravi. — boljarska (aristokratska Czartorski-Montalembertova stran pa neki nima nič pri tem uporstvu, ampak le Mieroslavskova in družih. — Nekteri v Parizu živenci Poljaki (Visocki, Dembinski...) na Poljsko odhajajo; tudi iz Carjigrada gredo Poljci domú. — Že 14.000 jetnikov pa so Kozaki odpeljali v varšavski grad in v Modlin. Od tod se vidi, koliko hudo mora biti to gibanje.

V Lokarni na Švicarskem se je 11. pros. zgodila silna nesreča. Popoldne ob 3, ko je bilo do 100 ljudi v cerkvi sv. Antona, je sneg s svojo težo ostreje stisnil, ki se je na strop zgrudilo, da se je s silnim brušem vderl in nar veči del pričujočih podsul. Mertvi in ranjeni so bili v strašnim stanu z grobljo zasuti. Čez nekaj časa se le so 42 merličev odkopali, pa tudi ranjenih je nar veči del že umerlo. 60 je vsih, ki jih je zadela ali smert ali pa so ranjeni. — Nehoté se o ti priliki graja vsiluje do tistih, ki se v cerkvi tako vedejo, da je čudo, ako se sama natora nad njimi ne zmašuje ter jih ozidje ne zagerne.

Na Švicarskem se rokodelske družbe prav pridno razširjajo: pet mest jih je na novo osnovalo, imajo tudi svoj časnik, ki se imenuje „Gesellenfreund.“

Na Japonsko je šel lansko leto č. g. Maksimilijan Fahrer še z drugim duhovnom v misijon.

Lešniki, jabelka in lesnika.

Neki dunajski list piše zastran poljske reči: „Po rusovskem Poljskem se za poruševanje dela naravnost in po ovinkih, se neprenehoma peha za razširo razkolniške vere, se slovstveni pomočki Poljakov in njih umetalne zbirke v Petrograd vlačijo, deželna mladina pa se v kavkaških vojskah vgonobuje; ravno med tem zamorejo Poljaki poterditi, da na Poznanskem je že polovica te slovanske dežele ponemčena, in to ponemčevanje se od leta do leta zmiraj bolj razširja. Take blagodare imajo Slovani pod rusovskim in prusovskim žezlom.“ S tem stanom primerja stan Poljakov v Avstrii, ki imajo v Levovo deželni zbor v poljskem in rutenskem jeziku, v Levovo in Krakovem večike šole, v kterih se poljski vedi dopolna pravica godi itd. — Vlade so izpregale svoj voz iz kersanskega duha, in so ga vpregale v duh neverski, freimavratski, psevdoliberalni. Hvaljena svoboda ni bila svoboda kersanska, ki izhaja iz načela: „Hudega se varuj, dobro delaj!“ Bila je svoboda, dana volku in jagnjetu ob enem, volk imej svobodo, jagnje tergati, in jagnje imej svobodo volku se braniti. Freimavrar in nejevernik imej svobodo resnico tretji in ljudstvo v časnikih zapeljevati, ljudstvo imej svobodo, se braniti, če hoče in če si zmožno. Nemec imej svobodo vse ponemčiti, Lah vse polahoviti: Slovan ne imej svobode se braniti! Rus imej svobodo, vse porazkolničiti, kakor Turk vse poturčiti; luteran vse poluteraniti, anglikan vse poanglikaniti: katolican imej svobodo, molčati in terpeti! Sad take politike je, da se vse razprega. Vrelo je po Laškem, Gerskem, v Črni gori in na Podonavskem; vre zdaj na Poljsko-rusovskem, in utegne se drugač vreti, ako vlade in narodi zaničujejo tisto modrost, ki jo je Salomon iz nebes klical. — V Ljubnem (Leoben) na Štajerskem je 4. t. m. neki vojašk lovec deklica zaklal iz ljubosumnosti, ker je bila poprejšnji dan na plesu z nekim topničarjem. Kolikrat se slišijo take nesreče, toda mnoge dekleta so kakor muhe, ki toliko v svojo nesrečo silijo, kolikor več jih pocepa, kakor

de bi ne mogle brez gerdega vlačugarstva živeti. — Prekanjeno anglikanstvo za svojo „dobro voljo,“ laško deželo v krivo vero zapeljati, slabo plačilo vživa. V Bolonji je ss. 3 Kraljev dan protestanšk pridigar skusal na očitnem tergu v nekem predmestji katoliškemu ljudstvu svoj „evangelij“ oznanovati. Poslušavci pa mu njegove gorečnosti nič prav nežno niso povernili, ker so ga namreč kamnjali, in bili bi ga naj berže ubili, ako bi se ne bila neka veljavna oseba zanj poganjala.

Domače duhovne vaje,

svetó živeti in zveličano umreti.

(Dalje.)

I. Druga pot prav moliti, ki jo je učil sv. Ignacij, je kakor premišljevanje, in je to le: Izvoli si kako molitev, očenaš ali kako versto iz sv. pisma itd., pomudi se nekoliko pri vsaki besedi ali saj pri vsaki versti in premišljuj, kaj vsaka beseda ali versta pomeni, kaj hoče in kaj noče. To opravilo ima spomin. Iz raznih pomenov se posnemajo razni nauki. To je opravilo ima um. Volja pa obuduje mnogotere pobožne nagibljeje, ko človek prevdaja, kako se je dosihmal zastran tega nauka obnašal, in kako se bo v prihodnje vedil. Za pretečeno si človek voši, de bi bil ta nauk bolje spolnoval, iz česar izhaja ponižna obtožba samiga sebe, kesanje in prošnja za odpusenje. Za pričujočnost in prihodnost se delajo dobri sklepi, se misli, kako bi se zadržki odpravili in prosi se pri Bogu pomoč. Pomočki k temu so: 1. Potoži Bogu v ponižnosti svojo revšino, slabost in potrebnost, zlasti v oziru tega, kar premišljuješ. 2. Prosi milosti ali gnade po zasluženji Jezusa Kristusa in svetnikov. 3. Ponudi se Bogu, de želiš Njegovo čast povikšati.

II. Sad te molitve je prečudna rast v čednostih. V premišljevanji se namreč vnema prečuden ogenj, ki ohrani jasno serce in gorečiga duha, in to je potrebno, de se premagajo zadržki na poti čednosti. To je glavni sad. Posebni sadovi te molitve pa so: 1. Navada de se vsakdanje molitve z bolj zbranim duham opravljajo, ako si namreč očenaš ali kak psalm itd. nekterikrat tako premislil, se ti bodo dobre misli in občutki sami od sebe obudovali, če se tudi pri besedah ne mudiš. 2. Veselje in ljubezin do duhovnih reči; zamerza se bo zgubila, in trud v molitvi ti bo prijeten, ko boš okusil, kako sladak je Gospod, in de njegove besede imajo skrito mano. 3. Prečudne in visoke misli od verskih reči, ktere taki, ki tako molijo, čisto z drugimi očmi vidijo, kakor pa uni, ki se v tem ne vadijo in ne sežejo tako globoko. (Dal. nsl.)

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofii. Šentjoška duhovnija je podeljena gosp. Baltaz. Bartolu, duh. pomočniku na Dobrovi; Viniška pa gosp. Gašp. Majheniču, duhovnu križanskiga reda in duh. pom. v Ormužu na Štajarskem. Na Dobrovo pride g. Tom. Brus iz Trebna; v Trebno g. Miroslav pl. Premierstein, namestovavec v Vinici; v Harije za nasamnika g. Jož. Partelj iz Slavine; v Slavino g. Jan. Erajavec, v pokoji v Ljubljani.

Pogovori z gg. dopisovavci.

Gg. M. A.; N. D. v D.; Fr. V. v B. in še nekterim: Se bo vse poravnalo. G. A. U.: Hvala! Odgovor skorej prejmeta. Kdor po naključji kak list odveč dobi, ga prosimo s priliko nazaj.

Dostavek. V poprejšnjem lista št. 4. je v spisu: „Osemnajststoletnica ss. Marka in sv. Mohora v Akvileji“ po pregledanji izpušen podpis: „Hitzinger.“